

Halászsati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XII. évfolyam

2011/
január

A Magyar Haltermelők és Halászsati Vízterület-hasznosítók Szövetsége
információs és marketing hírlevele

SZERKESZTI: Szerkesztő Bizottság • FELELŐS SZERKESZTŐ: Hajtun György
A lap a Vidékfejlesztési Minisztérium támogatásával készült

Körvonalazódó közös álláspont

A Magyar Haltermelők és Halászsati Vízterület-hasznosítók Szövetsége (MAHAL) december 8-án tartotta évzáró közgyűlését a Hunguest Hotel Griff különtermében. A napirendi pontok között a Halászsati Operatív Program „Új piacok kialakítása és promóciós kampányok szervezése” című intézkedéséről tájékoztató hangzott el Rózsa Edit kommunikációs szakértőtől. Németh István elnök a MAHAL első negyedévi tevékenységéről számolt be, míg a szövetség 2011. évi költségvetésének és a tagdíj (fenntartási hozzájárulás) 2011. évi mértékének meghatározásáról ugyancsak Németh István elnök, valamint Orosz Sándor igazgató terjesztett elő írásos anyagot.

Rendkívül hasznos tájékoztatást adott Rózsa Edit a HOP 3. tengelyének „Új piacok kialakítása és promóciós kampányok szervezése” című intézkedéséről, kezdte mondandóját Németh István. A program célja a hazai halfogyasztás növelése, valamint a hazai édesvízi halászsati termékek piaci pozícióinak erősítése. Az előadás azért is volt érdekes, színes, mert szinte teljesen új alapokat fogalmazott meg az előadó az előzetesen leadott írásos tervzettel szemben. Ezt a korábbi tervzetet igen sokan joggal kritizálták, s ezt a kritikát a közgyűlésen résztvevők közül többen

is megfogalmazták. A közgyűlés – e napirend keretében – szinte ötletbörzvé alakult, hiszen a gyakorlati szakemberek mondták el a véleményüket a hivatásos marketing szakembernek.

A HOP Irányító Hatóság vezetői már korábban felkérték a MAHAL és a MASZ vezetőit arra, hogy a programról közös álláspontot alakítsanak ki abból a szempontból, hogy milyen marketing elemeket valósítsanak meg a közösségi célok elérése érdekében. Miután 1,6–1,8 milliárd forint elköltéséről van szó, egyáltalán nem mindegy, hogy milyen program készül. A

A közgyűlés elnöksége (balról) Rózsa Edit, Orosz Sándor, Németh István és Jámborné Dankó Kata

Tartalom:

A halászsati ágazat	
2011. évi támogatása	2
A belvízi (inland) halászsat	
helyzete az EU-ban	3
A Duna-stratégia „halas” szemmel	5
Magyar halat az ünnepi asztalra	6
IX. Tihanyi Garda Fesztivál 2010	7
Multifunkcionális halgazdálkodás, az EU halászsatának jövője	8

MAHAL és a MASZ tisztségviselői a közgyűlés előtti héten tartottak szakértői megbeszélést, amelyen az a vélemény alakult ki, hogy rövid az idő a szakszerű program megfogalmazásához. Ezért levélben fordultak az IH helyettes vezetőjéhez, Vajai László főosztályvezetőhöz, hogy módosítsák a program leadási határidejét. A kérésnek eleget téve 2011. január 5-én kell a két érdekképviseleti szervezet által is egyeztetett és elfogadott programot a hatósághoz benyújtani. Az egyeztetés, a közös vélemény kialakítása pedig, jó úton halad, ugyanis a sarkalatos pontokban mindkét szövetség szakértői egyetértettek. Így abban, hogy a vezető televízió csatornákon reklámozzuk a halat, illetve arra, hogy a fiatalokat és a sportolókat ösztönözzük a több halétel fogyasztására. A programban kisebb szerepet kapna a nyugdíjasok, nyugdíjas klubok, más, tárgyasult promóciós anyagok gyártásához.

Nyilvánvaló, hogy a program még csak körvonalazódott, a részletes kidolgozása január 5-ig történik meg. A két szövetség abban is megegyezett, hogy az ötéves program végrehajtását évente felülvizsgálják, s kontrollálják az események, rendezvények hatékonyságát is. Az elnök szerint azért sem szabad elkapkodni a program összeállítását, mert az uniós támogatás valószínűleg vissza nem térő alkalom arra, hogy a hazai egy főre jutó éves 4,2 kilogrammos halfogyasztást 6 kilogrammra növekedjék 2014-re. E napirenden

(Folytatás a 2. oldalon)

Körvonalazódó közös álláspont

(Folytatás az 1. oldalról)

jelen volt *Réczey Gábor*, az IH főmunkatársa is, aki felszólalásában a HOP 2 tengelyének helyzetéről is szót ejtett. A 2-es tengely – fejlesztések, beruházások – pályázatainak elbírálása január-február hónapokban lezajlik, s az MVH a befogadó nyilatkozatok kiküldését is megkezdi, így a pályázaton nyertes cégeknél megkezdődhet az érdemi munka is. Szó volt az agrár-környezetgazdálkodási programról is, amelynek folytatásáról egyelőre nincs döntés. Elsősorban azért, mert a 2011-es állami költségvetésben e program folytatására nem áll rendelkezésre pénzügyi forrás. Ismerve az államháztartás helyzetét, tudomásul kell venni, hogy 2011-ben a halgazdálkodók nem számíthatnak erre a támogatásra.

A HOP 3-as tengelyének programalkotási folyamata a két szövetség összehangolt munkáját is eredményezte. Úgy tűnik, hogy a vélemények közös nevezőre hozatala nem oly nehéz, amit a határidőre vonat-

A közgyűlés résztvevői

kozó közös levél is jelez. Németh István szerint a közös munka közelebb hozza a két szervezetet egymáshoz, s ez jó dolog. Elsősorban azért, mert ösztönözték az érdekek megjelenítéséről van szó, s nem szabad megengedni, hogy a kis ágazatban

többféle, ellentmondó álláspontok, vélemények kapjanak hangot egy ilyen kérdésben. Összehangolás és összefogás nélkül az egész ágazat hoppon maradhat, amit felelős vezetők nem engedhetnek meg maguknak. A régi sérelmek feloldódni látszanak, és a két szervezet elnöksége a jövőbeni feladatokra koncentrálnak. A múltbeli eseményekre pedig, tegyük pontot. A két szervezet jól megfér a „palettán” egymás elfogadásával, tiszteletben tartásával, hangsúlyozta az elnök.

A közgyűlést megelőzően a MAHAL elnöksége Somogyapátiiban tartott ülést – a decemberi lapszámunkban erről hírt adtunk – amelyen a 2011-es szövetségi költségvetés kapcsán – ezt a közgyűlés egyhangúlag elfogadta – két fontos, és kényes kérdésről is tárgyalt, és alakított ki véleményt a közgyűlés számára. Az egyik: a szövetség dinnyési ivadéknvelő tógazdaságának kft.-vé történő átalakítása. A másik: a szövetség székházának az értékesítése, s a befolyt összeg felhasználási módja. Az elnökség azt a javaslatot fogadta el, hogy miután a dinnyési gazdaság épületei meglehetősen amortizálódtak, felújításra szorulnak, s a Vöröskő utcai székház is elavult, ezért – a pénzforrásokat összpontosítva – a székház értékesítéséből befolyt összeget a dinnyési telep korszerűsítésére fordítsuk. A korszerűsítés alatt azt kell érteni, hogy a dinnyési irodaházat a kornak megfelelően kell átalakítani, s a szövetségi munka végzésére alkalmassá tenni. A tógazdaság gazdasági szervezetté alakítása pedig, azért szükség-szerű, mert a gazdaság így sikerrel pályázhat fejlesztési, beruházási támogatásokra is. S az sem utolsó szempont, hogy a székház értékesítéséből befolyt összeget akár megduplázhathatja a gazdaság vezetése a pályázati pénzekkel. A közgyűlés az elnökség javaslatát – egy tagszervezet kivételével – elfogadta azzal, hogy az áprilisi közgyűlésre az elnökség úgy készítse elő a javaslatát, hogy arról a közgyűlés dönthessen.

H. Gy.

A halászlé ágazat 2011. évi támogatása

A Halászlé Operatív Program támogatására a 2011. évben összesen 3600,0 millió forint fordítható, amelyből az EU által biztosított támogatás 2700,0 millió forint, a nemzeti társfinanszírozási rész 900,0 millió forint. A támogatás mértéke 75 százalék uniós, 25 százalék hazai forrás. Az Európai Bizottság C (2008) 4684 sz. határozatában 2008. szeptember 8-án hagyta jóvá az Európai Halászlé Alapból (EHA) származó közösségi támogatással összefüggő magyarországi operatív programot. Az EHA-nak 5 prioritási tengelye van, melyek közül támogatási rendszerben Magyarország az alábbiakat alkalmazza:

II. tengely: Akvakultúra, belvízi halászlé, a halászlé termékek feldolgozása és értékesítése

Magyarország számára fontos lehetőség. Ebben a kategóriában támogatjuk az új halastavak, tógazdaságok, halfeldolgozó üzemek építését, korszerűsítését és telepi infrastruktúrájuk fejlesztését, valamint a jogszabályi korlátozások miatt kis mértékben a természetes-vízi halászlét is. Fontos megjegyezni, hogy csak kkv-k részesülhetnek ebből a támogatásból.

III. tengely: Közös érdekeket célzó intézkedések

Magyarország számára fontos, mert a halfogvasztás növelését elősegítő promóciót és a XXI. századi színvonalú in-

formáció áramlás és szakmai integráció javítását célzó programokat segíti.

V. tengely: Technikai segítségnyújtás

Nagyon fontos lehetőség, mert a programot megvalósító adminisztráció munkájához ad forrást és a Program promócióját és nyilvánosságát segíti. Az EHA támogatás a nemzeti hozzájárulással együtt a 7 éves ciklusban mintegy 47 millió euró (csaknem 13 milliárd forint) teljes támogatási forrást jelent Magyarországra. 2009. március 17-én megjelent a 25/2009. „HOP végrehajtási” és a 26/2009. „HOP 2-es tengely beruházási” FVM rendelet, amelyek a Program végrehajtását, és a halászlé területén nyújtható beruházási támogatások odaítélésének feltételeit szabályozzák. A rendeleteket a 27/2010. (III.26.) FVM rendelet módosította. A támogatási jogszabályok meghatározzák a támogatást igénybevevők körét, valamint a támogatáshoz jutás feltételeit. A támogatási jogszabálynak olyan kereteket kell teremtenie, hogy a támogatáshoz jutás diszkriminációmentes, átlátható legyen, valamint a források leghatékonyabb felhasználását biztosítsa. Az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programban valamint a Halászlé Operatív Programban rendelkezésre álló uniós források lehívása és hatékony felhasználása érdekében a kérelemkezelési és pályázatbenyújtási rendszer felülvizsgálata és újratervezése, a kapcsolódó jogszabályi háttér megteremtése folyamatban van.

A belvízi (inland) halászat helyzete az EU-ban

Hazánk természetes vízi halászatát az elmúlt időszakban számos megalapozott és valótlan támadás érte. Felmerült egyes médiákban azon javaslat, hogy a természetes vízi halászatot akár fel is kellene számolni, és ezen vizeinket különböző hasznosításra kell-kellene használni (pl. turizmus, rekreáció stb.). E gondolkodásmód részben félreértéseken, részben pedig információhiányon alapul, így fontos kitekintést tenni, hogy a természetes vízi halászatnak milyen jelentősége van az EU-ban, illetve milyen trendek és kihívások érik a halászat ezen szegmensét.

A természetesvízi halászat az EU-ban a belvízi halászat kategóriájába tartozik. Jogos a kérdés, hogyan is értelmezzük ezt a kifejezést, hogy belvízi halászat? A szerzőknek megvan a saját meghatározásuk erre, és valószínűleg minden ágazati szereplőnek is, de mint ahogy az emberek is különbözőek, úgy e definíciók között is találunk markáns különbségeket és átfedéseket egyaránt.

Az European Fisheries Found (Európai Halászati Alap – EHA) 33. cikkelye próbálja definiálni és elhatárolni a belvízi halászatot a többi halászati tevékenységtől: kevés sikerrel. Az EU tagországok nagyobb hányada szerint az a halász, aki engedéllyel rendelkezik és belvízi területen tevékenykedik, azt tekinthető belvízi (természetesvízi) halásznak. Néhány EU ország ehhez egyéb kritériumokat is támaszt: vízen (halászattal) eltöltött idő, vagy ökonómiai mutatók (pl. éves árbevétel) számonkérésével és regisztrálásával. Más országok speciális/egyedi halak fogásához és speciális eszközök (halász szerszámok) használatához is kötik a státuszt. A fentiek alapján érzékelhető, hogy közel sem egyértelmű a mégoly könnyűnek is látszó tartalmak definiálása, gyakorta keverednek a belvízi és természetes vízi fogalmak.

A belvízi halászat az Európai Unió (EU) 21 országában (Ausztria, Bulgária, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Írország, Olaszország, Lettország, Litvánia, Lengyelország, Portugália, Románia, Spanyolország, Svédország, Hollandia és az Egyesült Királyság) művelt, kategorizált halászati tevékenység és gazdálkodási forma. E tagor-

részeiben az állam által fenntartott szervezetek végzik a halászatot (pl. Ausztria, Svédország, Finnország, Egyesült Királyság). A tagországok másik felére jellemző, hogy a privat szférából vannak be szereplőket a halászati hasznosítás elősegítésére (előírásokat betartva). Az adminisztráció és szabályozás általában centralizált, de egyes országokban regionális elven működik (pl. Olaszország és Spanyolország, ahol a regionális elvek és érdekek jobban érvényesülhetnek), míg több országban elkülönítik a természetes személyek és a gazdasági társaságok által kért és kapott engedélyeket.

Az a tény azonban elvitathatatlan, hogy a belvízi-természetes vízi halászat jelentős társadalmi-ökonómiai hatással, elsősorban pozitív hatással bír. Ezek közül az egyik leglényegesebb adat, hogy 17 100 halász található az EU-ban, mely nagyságrendileg ekkora számú családot is jelent. 14 000–15 000 hajó segíti e halászok tevé-

Halászra várva

szágok összesített adatait mutatja be az 1. táblázat.

A belvízi halászatnak teret adó un. belvízi ökoszisztémák az EU-ban a skandináv tavaktól, a mediterrán brakkvízi lagúnákon át az Alpok mély tavait, folyótorkolatokat és folyókat ölelik fel. A halászati víztest szempontból 3 fő kategória különböztethető meg:

- nagyobb folyók térségei és torkolataik,
- természetes tavak,
- víztározók (természetes és mesterséges), partmenti lagúnák és tavak.

Az EU tagországok különböző módokon szabályozzák a belvízi halászati működést, melyhez az EU központosított elveket, direktívákat nem rendel mellé (kvázi szervezetőnek vagy útmutatónak). Így a tagországok a szuverenitásuk köszönhetően eltérően értelmezik és szabályozzák a halászatuk ezen szegmensét. Az országok egy

kenységét (általában 8 m-nél rövidebb, fele arányban motor nélküli járművek). A zsákmány ~ 35 000 tonna, 100–110 millió euró értékben (angolna kb. 2000 tonna (6%), egyéb diadromus halfajok 1700 tonna (5%), pontyfélék 65%). Az átlagár a régebbi EU tagországokban két-háromszor nagyobb, mint az újonnan belépő országokban. A piac főleg lokális/regionális, ritkán nemzeti, nagyon ritkán exportált halfajokat jelent (süllő-Észtország, üveg angolna-Franciaország, Hollandia, Egyesült Királyság).

Az egyes tagországok gazdasági berendezkedésük és hagyományaiknak köszönhetően más-más nagyságrendet képviselnek az EU belvízi halászati piacán. Egymással kevésbé konkurálnak, de a helyi (országos) piacok aktív szereplői. Az egyes

(Folytatás a 4. oldalon)

1. táblázat: A belvízi halászat EU adatai 2010		
Víz típusa	Halászok száma	Fogás (tonna)
Természetes nagy tavak	3992	18727
Folyók + torkolatok	4815	5991
Folyók + tavak	5369	8279
Partmenti tavak	318	2162
Összesen	14494	35159
Olasz lagúnák (brakkvíz)	2918	n. a.
Mindösszesen	17094	n. a.

Forrás: Ernst and Young jelentés, 2010 (na=nincs adat)

2. táblázat: Az EU tagországok belvízi halászati mutatószámai

Ország	Halászok száma	Fogás (tonna)	Tonna/halász	Forgalom (euró)	Euró/halász
Ausztria	100	400	4,0	3 500 000	35 000
Bulgária	1500	1200	0,8	1 835 000	1223
Csehország	4	24	6,0	57 300	14 325
Dánia	19	30	1,6	141 600	7453
Észtország	963	2748	2,9	3 570 000	3707
Finnország	945	4498	4,8	9 276 000	9816
Franciaország	431	1186	2,8	10 470 000	24 292
Németország	932	3256	3,5	11 300 000	12 124
Görögország	400	887	2,2	2 481 000	6203
Magyarország	304	2275	7,5	3 867 500	12 722
Írország	624	27	0,0	675 000	1082
Olaszország	3600	3915 ¹	3,9 ¹	9 054 000 ¹	9054 ¹
Lettország	231	349	1,5	820 000	3550
Litvánia	300	1594	5,3	2 500 000	8333
Lengyelország	755	3057	4,0	5 205 700	6895
Portugália	940	800	0,9	7 500 000	7979
Románia	2677	4284	1,6	4 712 400	1760
Spanyolország	500	800	1,6	3 000 000	6000
Svédország	193	1615	8,4	7 580 000	39 275
Hollandia	400	1672	4,2	13 000 000	32 500
Egyesült Királyság	1276	542	0,4	4 957 000	3885
Összesen	17 094	35 159	2,1	105 502 500	7279

Forrás: Ernst and Young jelentés, 2010

(Folytatás a 3. oldalról)

tagországokra jellemző irányszámokat mutatja be a 2. táblázat.

A belvízi halászatban dolgozik az EU halászainak 10%-a, míg a piacra került termékek kevesebb, mint 1%-át képviseli a belvízi fogásból származó hal (habár vannak elismert, speciális területek: Duna delta, Alpok tavai stb.). Uniós szinten a horgászatnak és a tógazdasági haltermelésnek (akvakultúra) nagyobb társadalmi-ökonómiai jelentősége van (3000 horgászra jut 1 halász, míg a tógazdasági termelés háromszor nagyobb, mint a halfogás). A belvízi és a tógazdasági halászat között kicsi a konfliktus, viszont uniós szinten (is) általános a horgász szervezetek és a halászati szervezetek közötti konfrontáció!

Az EU meghatározta és feltárta azokat a területeket, melyek problémákkal bírnak, és ahol különböző szükségletek merültek fel a helyzet javítására:

- a halállományok csökkenése, az ökoszisztéma pusztulása,
- elégtelen lehetőség a pénzügyi eszkö-

3. táblázat: A hazai összesített mutatószámok

Év	Természetes zsákmány (t)		Összesen (t)	
	bruttó	étkezési	bruttó	étkezési
2009	6364	6098	28 357	20 923
2008	7394	7024	29 926	22 711
százalékban	86	87	95	92

Forrás: Pintér K., Halászat, 103/2

zökhöz való hozzájutáshoz (támogatás, banki kölcsönök stb.),

- a horgászati lobby és nyomás állandó és folyamatos erősödése,
- a hatósági figyelem és érdeklődés csökkenése,
- alulszervezettség.

Az EU azonban önkritikusan megállapít tényeket is, melyek több, min érdekesekek számunkra, magyar halászati szakemberek számára is. Szomorú megállapítás, de nincs világos, közös érdekekenti EU stratégia, melynek okai az alábbiak lehetnek:

- különbözőek a tagországok érdekei,
- alacsony hatékonyság a vélemények érvényesítésében: kezdetleges promóció, nem egyértelmű tervek és igények,
- szervezetlenség,
- nincs világos csatlakozási pont az EHA-hoz, érdekek különbözősége miatt,
- átláthatatlan nemzeti intézkedések,

- mindig csak lokális, regionális problémában gondolkodnak a tagországok,
- a pénzügyi lehetőségek egyoldalú kezelése és elvárása (csak EU büdzséből...),
- halászati érdekképviselet NINCS (none) bejegyezve hazánkat illetően!

A fentiek átgondolását követően érdemes a hazai viszonyokat is bemutatni és feltárni. A hazai természetesvízi halászat főbb adatait mutatja be a 3. és 4. táblázat. A táblázatok értelmezésekor fontos jelezni: a halászati területek száma 1648-ra emelkedett, 140 647 ha területen, a halfogás 14%-os csökkenést mutat, míg a faji összetételben ponty: 50,9%, egyéb halfaj: 26,2%-ban vesz részt.

A táblázatokból élesen kitűnik, hogy a természetesvízi halászat és halfogás komoly potenciált jelent a hazai természetesvizek hasznosításakor és kihasználásakor.

De ennek ellenére, joggal felmerül a kérdés, minek is köszönhetjük a sokszor igaztalan támadásokat, mely e halászati tevékenységeket éri? A választ nem tudjuk, mivel ezek a támadások nem a halászati szektorból származnak, viszont el kell azon gondolkodni, hogy melyek azok az észérvek, amelyek megalapozottak és nyitott fülekre találhatnak itthon is, és érthetőek a döntéshozók számára is:

- mint egy hagyományos, nagy tradícióval rendelkező foglalkozás, a természetesvízi halászat kiemelkedő nemzeti örökséget jelent, évszázadok hagyományait őrzi, és mély gyökerei vannak a nemzeti kultúrában,
- a halászok folyamatos jelenléte biztosítja/elősegíti:
 - óriási tudással és tapasztalattal rendelkeznek az adott ökoszisztémáról (vízterületről),
 - a víz és haljárásokat ismerik, a legapróbb jelekre/jelzésekre felfigyelnek: a vízzel együtt élnek,
 - potenciális partnerei lehetnek a fenntartható környezet és gazdálkodás lokális akcióinak,
 - a foki gazdálkodásba való bevonásuk, a halbölcsök ellenőrzése és felügyelete folytán maximálisan hozzájárulhatnak egy adott vízszakasz fejlődéséhez.
- Amikor a kezdeti érvrendszerünket felállítottuk, szükséges átgondolni, hogy mi-

4. táblázat: Természetes vizek és víztározók zsákmánya 2009-ben

Szektor	Zsákmány (tonna)				
	ha	nemeshal	fehérhal	összesen	étkezési
Balaton-Kis-Balaton, egyéb állami, mg. szervezetek, önkormányzatok	71 958	717	131	849	757
Halászati szervezetek, Kft.-k	33 932	294	282	576	496
Horgász szervezetek	31 486	3636	1180	4816	4783
Kistermelők	3272	69	55	123	62
Összesen	140 647	4716	1648	6364	6098
2008	139 515	5638	1756	7394	7027
2009/2008 (%)	100,8	83,7	93,9	86,1	86,8

Forrás: Pintér K., Halászat, 103/2 nyomán

lyen egyéb teendőink vannak/lehetnek, hogy segítsük az ebben a szektorban tevékenykedő halásztársaságokat.

- pl. Hollandiában a különböző természetes vízi/belvízi stratégia alkotásába a regionális halászati bizottságok mellett a természetvédő, vízügyi, környezetvédő, horgász képvisellel bíró szervezeteket is bevonják, így nagyságrendekkel hatékonyabb az érdekérvényesítés,

- megpróbálni megérteni a horgászokat,

- nem őshonos halfajok telepítésének, tenyésztésének helyzete,

- halegészségügy: potenciális veszélyforrások a horgászat, e problémáforrások körülménye,

- társadalmi viszonyulás a horgászat-hoz,

- Catch and release programok (ebben, a jelenlegi helyzetben, hazai viszonylatban a szerzők sem hisznek, de előbb utóbb eléri hazánkat, és foglalkozni kell a kérdéskörrel),

- képzés és oktatás, szervezett formában, felnőtt korban is!

Ahhoz azonban, hogy bizonyos előrelépést, kisebb sikereket érjünk el, tenni szükséges, melyben az ágazati résztvevők szerepe és felelőssége megkérdőjelezhetetlen:

- világos stratégia megalkotása a természetvédelmi halászat területén: múlt és jelen, mit kívánunk elérni (tények, adatok),

- leülni és meghallgatni a horgászokat, értőbb fülekkel, és nagyságrendileg nagyobb toleranciával: próbáljunk szolgáltatni feljükk,

- pénzügyi lehetőségek feltérképezése (EHA módosítás, de minimis lehetőségek, természet-környezetvédelmi források, határon átnyúló tevékenységek),

- érdekegyeztetés a hasonló helyzetű országokkal (cél: elérni a hallható és látható kritikus tömeget),

- meg kell jelenni az EU-ban, a hazai fórumokon, és promótni szükséges a véleményünket.

A fentiek megvalósításában ágazati összefogásra van szükség, a szerzők meggyőződése, hogy számtalan támadás mögött az ismeretek hiánya szerepel. Emellett nem hisszük, hogy a horgász társadalom a „nagy mumus”, akikkel harcot kell vívni, de fontos őket partnerként kezelni, és együttműködni velük, mert nekik legalább akkora érdekük rejlik abban, hogy a természetes vizeink örömet, kikapcsolódást és kellemes időtöltést nyújtsanak mindenkinek számára.

Információink szerint az első lépések megtörténtek, a MAHAL a tagszervezeteinek bevonásával egy természetvédelmi halászati stratégia kidolgozásába kezdett, melyet záros határidőn belül kíván az érintettek asztalára elhelyezni, mely a fentebb felsorolt érvek és kritériumok jelentős hányadát magában hordozza és képviseli.

Urbányi Béla, Mihályfi Szilvia és Bokor Zoltán

A Duna-stratégia „halas” szemmel

Az elmúlt időszakban szinte minden médiában, legyen az nyomtatott vagy elektronikus sajtó, számtalan hír foglalkozott hazánk által markánsan képviselt Duna-stratégiával. Elhangzott, hogy hazánk EU elnöksége alatt az egyik kiemelt prioritási terület lesz ezen dokumentumban foglaltak megvalósításának megkezdése, amiben Magyarország vezető és koordináló szerepet tölt be.

Tény, hogy hazánk életében mindig is fontos szerepet játszott a Duna, a kapocs nyugat és délkelet felé. Az elmúlt évszázadokban számos koncepció készült, amely a Duna mentén élő népek, országok érdekeit igyekezett közös nevezőre hozni. Hazánk olyan Duna-stratégia összehangolásán fáradozik, amely egyszerre szolgálja a Duna védelmét, és kedvezőbb kihasználását.

De mi is az a Duna-stratégia?

A mostani Duna-stratégia viszonylag hosszú, 5 éves előkészítés után formálódott a jelenlegi tartalmú komplex dokumentummá, mely felöleli a Duna, mint folyó adta lehetőségeket és kihívásokat. A stratégiaalkotás főbb mérföldkövei a következők voltak:

- az Országos Területfejlesztési Koncepció 2005. évi elfogadásával az Országgyűlés kiemelt feladattá nyilvánította a Duna fenntartható fejlesztését, természeti területeinek, tájainak és kulturális értékeinek védelmét;

- a Duna-menti országok képviselői 2006 márciusában Budapesten közös nyilatkozatot fogadtak el, amelyben kifejezték együttműködési szándékukat a térség fejlesztési terveinek és területi politikáinak összehangolására, a Duna-menti problémák orvoslására nemzetközi partnerség keretében, összehangolt fejlesztések sorozatával;

- a Duna fenntartható fejlesztésére vonatkozóan az érintett tagállamok – Németország, Ausztria, Szlovákia, Magyarország, Románia, Bulgária, Szerbia – 2009. május 6-án közös együttműködési nyilatkozatot fogadtak el Ulmban. A nyilatkozat célja olyan, a területi, gazdasági, kulturális kohézió fontosságát hangsúlyozó, a Duna-menti országokat érintő stratégia – az Európai Duna Stratégia, EDS – összeállítása, amelynek alapján a kialakuló „Duna Régió” a 2014-ben induló új költségvetési periódusban közös európai fejlesztési és kutatási térségként kerülhet meghatározásra;

- az Európai Tanács 2009. júniusi ülésén felkérte az Európai Bizottságot a stratégia elkészítésére, amely a Duna Régió környezeti, közlekedési, társadalmi-gazdasági és kulturális szempontú fenntartható fejlesztését célozza;

- a 2011-es magyar uniós elnökség idején a Duna-stratégiát Magyarország elnökségi prioritásként kezeli. A Duna-völgye az Európai Unió délkeleti terjeszkedése révén már ma is európai fejlesztési tengelyként határozható meg, amely a további csatlakozásra váró országok, a környezeti politika erősödése, a vízi közlekedés felértékelődése következtében tovább fokozódik.

A Duna-stratégia az alábbi 11 kiemelt területen kíván fejlesztéseket és előrelépéseket generálni:

- varratmentes Európa;
- élővizeink értékeinek megtartása a Duna vízgyűjtőn;
- környezetbarát közlekedés a Duna régióban;
- biodiverzitás a Duna mentén;
- Duna menti zöld gazdaság;
- klímaváltozás hatásainak mérséklése a Duna vízgyűjtőn;
- dunai tudományos klaszter és kutatási tér;
- biztonságos Duna térség;
- Duna menti intézményközi együttműködések;
- dunai identitás erősítése;
- turizmus a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig.

Hazánk mindegyik területen – természetesen – aktívan kíván fellépni és közreműködni, de két terület prioritást élvez: melyek az Élővizeink értékeinek megtartása (2) és a Klímaváltozás hatásainak mérséklése a Duna vízgyűjtőn (6).

Talán joggal merül fel a hal iránt elkötelezett, a halászatot-horgászatot kedvelő és szerető kollégákban, hogy miért érdemes és szükséges ezen stratégia alkotásában részt venni, illetve hallatni a hangunkat, képviselni véleményünket?

Tudni kell, hogy a Duna-stratégia nem kizárólag a Duna folyó és környező térségeire fókuszál, hanem a Duna mellékfolyóira és vízgyűjtő területére egyaránt, vagis hazánk minden vízfolyása (Tisza, Dráva, Rába, Körös, Maros stb.) és természetes vize közvetlenül vagy közvetve érintett a stratégiaalkotásban. A fenti gondolat menetből pedig egyenesen következik, hogy a

(Folytatás a 6. oldalon)

(Folytatás az 5. oldalról)

természetes-vízi halászat és horgászat, a horgászturizmus direkt, míg a tógazdasági haltenyésztés és halgazdálkodás indirekt (a halastavaink nagy része természetes vízfolyásokból kapja a tápláló vizét) módon fogja érzékelni e stratégia megvalósításának hatásait!

A Duna-stratégia jelenleg elkészített anyagaiban a halászat-horgászat nem játszik kiemelt szerepet, viszont készülnek, és a stratégiában megjelennek azok az intézkedések, intézkedési elemek, melyek kihatással lehetnek a hazai halászásra.

Melyek azok a területek, melyekre érdemes lesz a jövőben odafigyelni?

- az édesvizek – folyóvizeink, felszín alatti vizeink – felbecsülhetetlen értéket képviselnek. A jövőben a klímaváltozás, a társadalmi-gazdasági változások következményei várhatóan egyre jobban terhelik majd vízkészleteinket. Ezen értékek mennyiségi és minőségi megőrzése, illetve fenntartható hasznosítása nagyfokú együttműködést kíván a különböző ágazatok szereplőitől és az érintett országoktól egyaránt. Kiemelt cél a felszíni (kiemelt folyószakaszok, térségi vízrendszerek) és felszín alatti vizek jó állapotának biztosítása. Ezen cél elérését részben a mezőgazdasági vízfelhasználók moni-

torozásával, a vízfelhasználás során keletkező elfolyó víz minőségének meghatározásával és ellenőrzésével is kívánják támogatni;

- vannak dedikált projektek, pl. Ferenc tápcsatorna (Baja-Bezdnai csatorna) rehabilitációja, melynek megvalósulása során deklarált cél, hogy a csatorna kialakítása során átvágott holtágak revitalizációjával további térségek turisztikai vonzereje nő meg, ezeken a holtágakon elsősorban a horgászturizmus fejlesztése lehet a célkitűzés. A projekt megvalósulása elősegítheti mindkét országban a csatorna melletti településeken a falusi turizmus fejlődését. Itt kiemelkedő fejlődés célozható meg Baja, Nagybaracska, Bezdnai települések gasztroturizmusában is, melyek már eddig is Európa hírűek voltak haléleleikről;

- folyóvízi hosszanti átjárhatóság biztosítása az élővilág számára – A VÍZA 2020 program kiterjesztése a vándorló halak Duna hosszamenti átjárhatóságának biztosítása érdekében, A Vaskapu I. és A Vaskapu II. vízerőművek hosszirányú átjárhatóságát vizsgáló elemzések;

- génmegőrzés és génbanki együttműködés a Duna mentén, mely magában foglalja a haltelepítések szakszerűbb és ésszerűbb kivitelezését, és tudatos átalakítását.

A stratégia anyagaiban (több száz oldal) nagyon sok olyan akció- és cselekvésterv

van, melynek komoly halászati és horgászati vetületei vannak és lehetnek, melyre az alkotók, e dokumentumok kidolgozói nem gondoltak/gondolhattak. Ezért szükség van olyan jellegű együttműködésre, mely a két halászati érdekképviseleti szervezet novemberi szarvasi megbeszélésén született, amikor is közös képviselőt állítottak fel, akik a halászság érdekeit igyekeznek védeni és beépíttetni az alakuló stratégiába (vízminőség területén elsősorban). Emellett minden jó szándékú és halas érzelmű kollégára szükség van, akik különböző térségi, regionális szinten részt vesznek a különböző tanulmányok megalkotásában, hogy objektív, látó és értő módon viszonyuljanak az ágazathoz. A stratégia kidolgozásában, abban a halászati jellegű elemek megjelenítésében és halászati érdekek védelmében jelentős feladat hárul a kutatási intézményekre is, mivel e szervezetek biztosan bevonásra kerülnek a kidolgozásba és véleményezés folyamatába.

Meggyőződésünk, hogy még időben vagyunk, hogy hallassuk hangunkat, hogy jelezzük a stratégia alkotói számára, hogy a hazai halászság a gondokat és problémákat félretéve egységesen és aktívan kíván a számára kiemelten fontos stratégia kreálásában részt venni és közreműködni.

Urbányi Béla és Bokor Zoltán
SzIE, MKK-KTI, Halgazdálkodási tanszék

Magyar halat az ünnepi asztalra

A magyarországi halfogyasztás egy főre vetítve csupán 4,2 kilogramm egy évben. Ezzel a mutatóval az Európai Unió országainak listáján az utolsó helyet foglaltuk el 2006-ban. 2010-ben a halfogyasztás terén, csak Romániát tudtuk magunk mögé szorítani. Elszomorító, hogy fényévi távolságra vagyunk az EU átlag fogyasztásától, amely hozzávetőleg 22 kilogramm évente fejenként.

Banai János, a Honvédkórház Állami Egészségügyi Központ professzora úgy véli, hogy már a heti egyszeri halfogyasztás is csökkentené a magyar lakosság érelmeszesedési kockázatát. Heti két alkalom a felére csökkentené a szívbetegségek előfordulási arányát.

Családommal a helyben értékesítő kistermelőtől szerezzük be az ünnepi fogás legfontosabb főszereplőit. Az eladók kedvesen és megfelelő szakismerettel igazítanak el, a halportéka termékpalettájának széles „tengerében”. A baráti társaságomban vannak, akik a szupermarketekben veszik meg a darabolt halat. Az abból készített halászlét is jóízűen kanalazzák az ünnepi asztalnál.

Az említett két példán felbuzdulva kérdőíves felmérést készítettünk el a Budapesti Corvinus Egyetemen. Az adatok felmérésében és kiértékelésében a Matematika és Informatikai Tanszék közreműkö-

dött. A felmérés sikerességét bizonyítja, hogy a kiosztott 175 kérdőívből 160-at kaptunk vissza kitöltve. Ezáltal felmérésünket reprezentatívnak tekintjük, mivel 10%-os hibahatáron belül maradtunk az adatok kiértékelése során.

A halfogyasztás gyakorisága terén heterogén összetételt állapíthattunk meg a korcsoportok között! A 25 év alatti korosztály produkálta a legrosszabb mutatókat, mivel döntő többségük az évente kategóriát jelölték meg. A válaszadók leggyakrabban halfőző fesztiválokon fogyasztottak halat. Legtöbbször a halat az ünnepekre szupermarketekben fogják megvenni. A vizsgált három korcsoport leggyakrabban fogyasztott haltermékei közül kiugróan magas arányt képezte a halkonzerv kategóriáját előnyben részesítő válaszadók táborára. A ponty és a sült pisztráng fogyasztását preferálók csoportja is jelentős a többi haltermékhez viszonyítva.

A fogyasztók igényelték a nyomonkövethető, biztonságos „bio minőségű” haltermékeket is. Ez alól kivételt jelentett a 25 év alatti korcsoportba tartozó válaszadók döntő többsége. Megvételének lélektani árpfalója esetében a megkérdezettek döntő többsége a 10–15%-os határérték mellett döntöttek. A válaszadók azonos arányban jelölték meg a halastót

és a halnevelő medencét, mint a legbiztonságosabb termelőhelyet.

A felmérésből mindhárom korosztályba tartozó kérdőív kitöltők közel azonos arányban jelölték meg a termék árát, mint döntő vásárlásösztönző tényezőt. A haltermék megvételekor továbbra is a termék ára domináló tényezőként számít, mivel a 160 kérdőív kitöltőből 84 válaszadó jelölte meg a felmérés során. A vizsgált korosztályok válaszadóinál a hazai termék, mint vásárlásösztönző tényező kategóriája az életkor előrehaladtával növekvő tendenciát mutatott. Vásárlásösztönző tényező szempontjából figyelemreméltó volt a hazai terméket előtérbe helyező személyek csoportjának aránya. Az összválaszadók családjának legnagyobb része időigényesnek tartották a halat elkészíteni, ezért melölték annak fogyasztását.

A válaszadók között a szálkás kategória is jelentős negatív tényezőként szerepelt a felmérésünk szerint. Magyarország halfaunájának szakismerete kielégítő, mivel az összeállított kérdéssorra a kérdőív kitöltők fele jól válaszolt. A válaszadók gasztronómia fesztiválokon, óriásplakátokon, valamint tudományos konferenciákon tartandó előadássorozatokkal népszerűsítsék a halfogyasztást hazánkban.

Polgár Bálint Dániel,
Dr. Erdélyi Éva, Boksa Daniella

IX. Tihanyi Garda Fesztivál 2010

Soha ilyen jó előjelekkel nem indult még a „Gardália” mint az idén. Kilencedik alkalommal, november első hétvégéjén került megrendezésre az immár hagyományosnak mondható rendezvény, mely a garda, a Balaton „látott hala” köré fűzi a táj adottságainak bemutatását. A rendezvényre látogató vendégek, megismerkedhettek a hagyományos helyi specialitásokkal, melyek történelmi, kulturális, kulináris, vallási és sok más szegmensből tevődtek össze.

A háromnapos rendezvény első napján, Héjjas Pál, Tihanyhoz családi szálakkal kötődő levéltár igazgató és Punk Ferenc a „Ferenc Pince és Bormúzeum” tulajdonosa tihanyi lakos által írt és szerkesztett „Gardália” c. könyv bemutatójára került sor nagy érdeklődés közepette, a tihanyi művelődési házban. A szépen szerkesztett és megjelenésében is exkluzív könyv első része bemutatja a Herman Ottó által tihanyi „látott halnak” nevezett garda (*Pelecus cultratus*) halászatát, a tihanyi halászok életét, a garda felhasználhatóságának módjait, tartósításának lehetőségeit és a garda horgászatának fejlődését. A második részben a gasztronómia kap szerepet, és olvashatunk érdekes recepteket melyek a tihanyi lakosság hagyományos ételei voltak, és a Balatonból származó halfélésegekből készültek. Egyik-másik összeállítás a mai gasztronómiához képest kissé meglepő komponenseket tartalmaz, mégis kipróbálásra serkenti az olvasót. A könyvbemutatóval egy időben fotókiállítás is nyílt, mely Székelyudvarhelyt mutatta be az érdeklődőknek.

A háromnapos rendezvény legfontosabb része, mégis az igazi látványosság a balatoni gardahalászat volt! Ez az esemény minden évben várakozással tölt el mindenkit. Fog-nak-e gardát? Vagy egyáltalán alkalmas lesz-e az idő a garda halászatára? Már korán reggel kifutottak a Balatoni Halgaz-

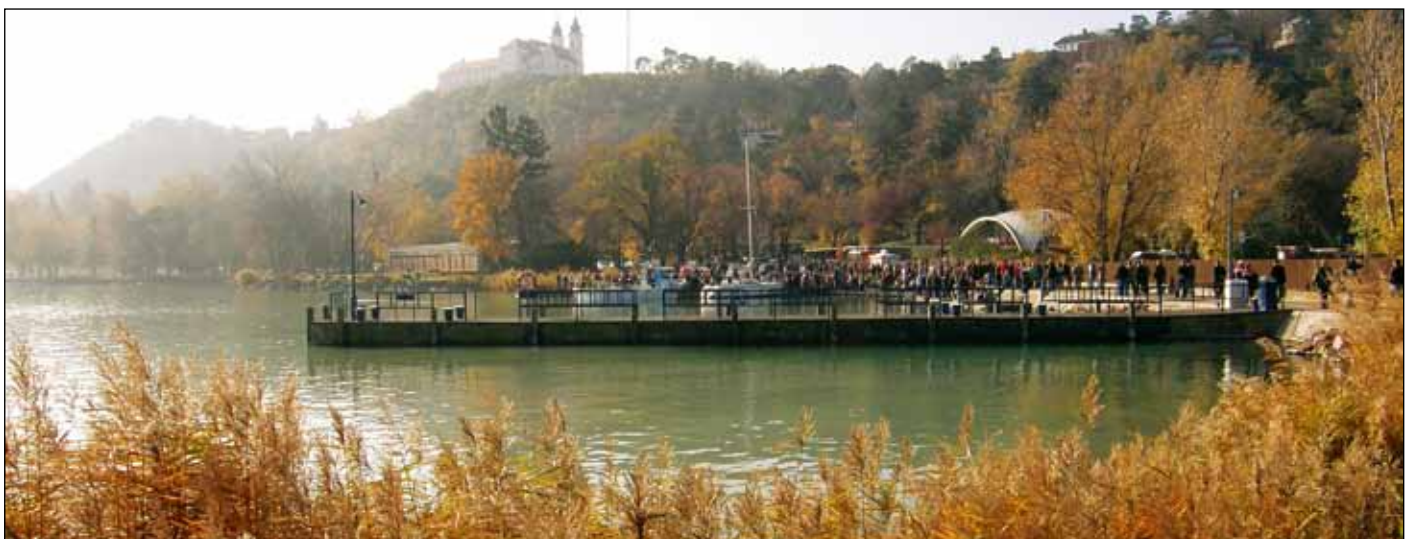
dálkodási Nonprofit Zrt. gardafogó hajói, hogy biztosítsák a zsákmányt. (Az előzetes halradaros vizsgálatok, gardát jeleztek a Tihanyi kútban!) 10 órakor a rendezvény díszvendégeit és a jelenlévő borrendek képviselőit szállító, valamint egy a siófoki és tihanyi kikötőből érdeklődőkkel zsúfolásig megtelt hajó is elindult, a halászat és főként a zsákmány megtekintésére. A jó előkészítésnek köszönhetően, nem maradt el a siker. Akadt a hálóba garda, keszeg, ponty, busa, de még fogas is! Akinek nem volt szerencséje hajóra szállni, az a kikötőben fo-

gadta a zsákmányt – amit lovas kocsi-ra tettek –, s kísérte a dombtetőre a Tihanyi Apátságához, ahol a garda és az újbor is áldást kapott. A Visszhang-dombon hagyományos venyigeparázon sült a garda, és „úszkált” friss idei borban, sokak nagy öröme.

A rendezvényhez kapcsolódó zsúfolt program és egyéb látványosságok szintén sok látogatót vonzottak. Vasárnap a fesztivál

harmadik napján, a gasztronómiában jeleskedők versengtek a szép díjakért. Halból készült ételekkel, speciális és hagyományos gardareceptekkel, halászléekkel és mindenféle étellel, ami halból készül. Ezen a napon is mindenki találhatott magának való programot, a horgászversenytől a vegyes művészeti rendezvényekig. A rendezvény fővédnöke Balázs Arpád, Siófok polgármestere, védnökök pedig Varga László, a B. H. Np. Zrt. elnök-vezérigazgatója és Tósocki Imre, Tihany polgármestere voltak.

Szakál Tamás

Multifunkcionális halgazdálkodás, az EU halászatának jövője

November közepén nagyszabású konferenciát szerveztek Brüsszelben, melynek fő célja az volt, hogy olyan halászzattal és akvakultúrával foglalkozó cégeket és projekteket mutassanak be, melyek példa értékűek lehetnek az új EU Halászati Politikát illetően. A konferencia szervezése még a nyáron elkezdődött. A szervezők között volt Mihálffy Szilvia is, akinek nagy szerepe volt abban, hogy az egyetlen akvakultúra témájú projekt egy magyar cég, az Aranyponty Halászati Zrt. prezentációja lehetett, amit ezúttal az egész ágazat nevében külön szeretnénk megköszönni.

Az egész napos rendezvényre mintegy 400 érdeklődő regisztrált, akik az érdekes előadások mellett főleg halakból készült, változatos és ízletes ebédet is kaptak. Az audiovizuális technikának és a remek tolmácsoknak köszönhetően hét nyelven lehetett hallgatni a prezentációkat, melyek között a magyar sajnos nem szerepelt, ezért a mi előadásunk angolul történt. A délelőtti előadásokat *Maria Damanaki*, a tengerügy és halászat biztosá nyitotta meg egy nagyon hatásos beszéddel, melyben kihangsúlyozta a fenntarthatóság és az innováció szerepét a halászat és az akvakultúra számára. Ezután *Janez Potocnik* környezetvédelmi biztos köszöntötte a jelenlévőket, aki szintén fontosnak tartotta a halászati ágazat megújítására történő törekvéseket. A konferencián részt vett *Courtney Hough* a FEAP (Európai Akvakultúra Termelők Szövetsége) főtitkára, és *Réczey Gábor*, a Vidékfejlesztési

Minisztérium Erdészeti, Halászati és Vadászati Főosztály Halászati Operatív Program Irányító Hatóság Osztályáról.

A meghívott beszédek után elkezdődtek a meghívott előadók prezentációi, melyek a délelőtti folyamán kizárólag tengeri halászatról és az azzal kapcsolatos előremutató projektekről szóltak. Többek között említést érdemel egy szardella halászati kvóttákkal kapcsolatos, államok közötti meg egyezés, valamint egy brit halászok által kipróbált újszerű tengeri halászhálóval kapcsolatos projekt.

A mi előadásunk sajnos ebéd utánra került, ami abból a szempontból nem volt túl szerencsés, hogy ilyenkor a hallgatóság figyelmé rendszerint csökken. Ennek ellenére azért sikerült komoly érdeklődésre szert tenni a bemutatónkkal, mely a többi meglehetősen száraz, sok szöveget és számot tartalmazó előadáshoz képest, igen színes és látványos volt. A jelenlévők többségének először is be kellett mutatni azt, hogy mi is az a tógazdasági haltermelés, ugyanis számukra az akvakultúra az nem más, mint elsősorban lazac-, és pisztrángtenyésztés, intenzív gazdaságokban. Ezután bemutattuk az Aranyponty Zrt. rétimajori telephelyén kialakított turisztikai létesítményeket, valamint színes képekkel illusztráltuk az általunk multifunkcionális tógazdálkodásnak keresztelt modell főbb elemeit. Előadásunk végén nagy hangsúlyt fektettünk a magyar halászati ágazat számára komoly gazdasági problémákat okozó tényezőkről, mint például a vé-

A Rétimajorban halászati múzeumot is látogathatnak a vendégek

dett madarak kártételéről, valamint az AKG környezetgazdálkodási források megszűnéséről.

Ugy gondolom osztatlan sikert arattunk, előadásunkat komoly taps és számos pozitív kérdés és gratuláció követte. Ami nagyon fontos volt, hogy az előadást meghallgató a FEAP-ot vezető Courtney Hough főtitkár úr külön gratulált, mert szerinte elértük a legfontosabbat, a Halászati Bizottságot rábresztette, hogy van halászat a tengereken kívül is, illetve sikerült belvízi halgazdálkodás sokszínűségét vidék és tájhoz való vidékfejlesztő szerepét is bemutatnunk. Ugy érezzük, fontos lépést tettünk ahhoz, hogy a 2013. évi Halászati Politika újratárgyalásán előnyös pozíciókat érhessen el a tógazdasági haltermelés. A témához kapcsolódó hír, hogy 2011-ben a magyar EU elnökség idején hazánkba látogató halászati főigazgatók és delegációja egy napot Rétimajorban töltenek el, ahol élőben is tanulmányozhatják mindaz, amit a prezentáción előadtunk. Többek szerint a mi projektünk volt az egyetlen igazán megvalósítható, és innovatív példa a konferencia előadásai közül.

Ifj. Lévai Ferenc

Két évvel ezelőtt mutatta be Lévai Ferenc Rétimajort, mint multifunkcionális tógazdaságot